

Hylli i Dritës

Ubi Spiritus Domini, ibi libertas.

(II. ad Cor. III. 17).

---

1. Tri zânamare ase harmonija nder elementa të ndryshem në Shqypni	Fq. 249
2. Mâ e vjetra kulturë në botë	„ 264
3. Lahuta e Malcis (Në Qafë-Hardhi)	„ 276
4. Nama e orës	„ 287
5. Prej librit të Buzukut (1555)	„ 292
6. Nder lamije të ditunis	„ 301

SHKODER

Shtypshkroja Françeskane
1930.

Trí zânamare ase harmonija nder elementa të ndryshem në Shqypní.

Lodhë e këputë, u ula me pushue. Kahë mushknít e mija mërrshin e epshin sá kû muejshin, kahë me gjymtyrë, tue luejtë, kerkojshe vend e mëndyrë si m' e shkue të lodhunt, disi pá u kujtue u gjeta mjedis një bukurije e stolije, qi por nana natyrë ásht e zoja m' e sajue: aty dikû afer, prej një shkami të gjallë, çurrel dikojshtin pikat e ujit të ftoftë, qi, të prarueme prej rrezeve të diellit të bjeshkve, sí t' ishin themija ari e argjani, bishin të shkëlxyeshme mbí at ledinë të njomë; piptina e kerthnestë pervûjtshem i gjallnote ato bríja, e, mbí krepa e gur njimí herë të motnuem, endte agimin e jetës prendverore. I ap vetit edhe një herë, siellem në tjetren ânë, e sývet të mij u shtríhen fushat e hapta, qi në blerimin e vet, porsí plisa të qindisun me gjithnduer njyrje e trajte, grabitshem më terhiqshin me i kundrue, kahë thekshem e andshem prekshin ahtet e zëmbres s' ême; mbí krye t' êm, të rrebta porsí vigana, ngrehun rrishin ato mâje të thepisuna, rendue e stivue pá simetrí, por me një perpjekje të kandshme, si t' ishin motra të kapuna dora-doras; kundrimi i tyne m' at madhní e rrebtí disi më shtíte një drojë e një tramë, e cilla ambel tue më kerkue ndisít, më knaqte e më qetsote; kahë flladi i erandshem dalë-kadalë m' i tertë djersët e më pertríte fuqít, zogj gjinduersh këcejshin gemb më gemb, e me ato levizje, me at shpejtsí e shkathtsí, qi janë vetun të tyne, m' u bâte se po gëzoheshin per mik t' ardhun, e me at zâ aq t' ambel e plot kumbim, qi lëshojshin tue këndue, kahë thejshin monotonín e perjetshme t' atij vendi, njëheri pajtojshin në mue mâ t' imatat pëjza të thalbit të jetës.

Por mendja nuk më pushote, m'u bâte se diç më mu-
ngon e se të gjithë ajo bukuri e stolí natyre po më thonë:
Kerko mâ pertej, se ké me e gjetë. Ngela e u vûna si në
prigjim; m'at vetmí m'u bâ se po ndiej një zâ kânge. Thue
jânë zânat, qi po këndoju?... I ap vetit, e braf, — çohem
më kambë; kúr qe, mbi një mogilë, aty afer shoh tre barí të
cillët, njëni mâ bukur se tjetri po u bishin zânamareve me
njí perkim të bindshem, me një harmoní të pashoqe, e si
mos t'ishin ato trí zâje, më një po mërrshin kângen e kresh-
nikut. U meka e treta, harrova të lodhant, s'dijta mâ kû ishe:
Barít ishin tre shqyptarë, njëni mysliman, njëni ortodoks e
tjetri katolik. Mos t' i kishe pá të tre me zânamare në dorë,
kishe bá bé, se nuk jânë tre, por një qi po i bjen, njikaq
perkueshem jehote zâni i zânamarevet të tyne.

Fshâna këthelltë, e sá kû muejta, brohorita me at fjalen
e Arkimedit: Heureka! E gjeta. M'u freskue shpirti kahë m'u bâ
se po më çilet perdja e po shoh e hetoj n'at harmoní të bind-
shme të trí zânamarevet shembullin e symbolin e kjartë e
të gjallë të pagjës e të qetsís kombtare nder tre elementa fet-
tarë të ndryshem. Thaçë me veti, thue se na shqyptarët do
të jemi që mos kurrkush në botë? Thue do të jemi aq të na-
mun sá mos të muejm më rrue porsí shokë e vëllazen si
jemi, por do t'a lajm buken me gjak, do t'a shkojm motin tue
ndejë bark e shpinë, e, me helmin e dasís, do të prishim
doke, giñhë e karakter, do të shkojm kundra interesave t'ona
e do të mrenojm njata shka vetë Perendija na ká falë e bota
marë na ká njohtë, njisín kombtare? Jo kurr, por n'at më-
ndyrë si seccilla zânamare, tue mbajtë kënen e cillsít e veta,
bjen njilheri me tjerat motra të ndryshme, tue perftue kënaqë
e harmoní, njashitú tre elementat fetarë në vendin t'onë, pá
ndeshë n'ata në shka nuk perkojn, por tue u qandrrue
n'ata shka kan të perbashktë, do të formojn njatë

